

KIRKKONUMMI JA SIUNTIO Kantatie 51 parantamisalueen välillä Sunnanvik–Munkinmäki arkeologinen inventointi 2023

**Janne Soisalo
Alexander Suvorov
Timo Jussila**

Tilaaaja: Uudenmaan ELY-keskus

Sisältö

Perustiedot	2
Yleiskartat.....	4
Kohdeluettelo	5
Inventointi.....	5
Maastotyö.....	6
Lähdeluettelo.....	7
Kiinteät muinaisjäännökset	7
3 SIUNTIO PIKKALA HOVGÅRD	7
Muu kulttuuriperintökohde	10
5 SIUNTIO BROÄNDAGÅRD KOLKÄRRSMALMEN	10
Mahdolliset muinaisjäännökset.....	11
2 SIUNTIO HOLMENS.....	11
4 KIRKKONUMMI GETBERG (GIETBÄRG)	14
6 KIRKKONUMMI ABRAS	17
Poistettava kohde	20
1 KIRKKONUMMI SYDOBACKA	20

Kansikuva: Pikkalan Hovgårdin vanha tonttimaa taustan metsäsaarekkeessa.

Perustiedot

Alue: Kantatien 51 parantamisalue välillä Sunnanvik–Munkinmäki, sisältäen päätieväylän (n. 12 km) 50 m tien keskilinjaa molemmin puolin, sekä neljä liittymäaluetta (yhteensä n. 230 ha).

Tarkoitus: Selvittää tieparannushankkeen alueen muinaisjäännökset ja muut suojeltavaksi katsottavat arkeologiset kohteet.

Maastotyö: 7.11. ja 21.11.2023

Tilaaja: Uudenmaan ELY-keskus

Tekijät: Mikroliitti Oy. Janne Soisalo, Alexander Suvorov ja Timo Jussila. Arkistotyössä ja raportin taitossa lisäksi Taika-Tuuli Kaivo.

Tulokset Alueelta tunnettiin entuudestaan kaksi suojeltavaa kohdetta: kiinteä muinaisjäännös historiallisen ajan kartano, raportin kohde nro 3 *Siuntio Pikkala Hovgård* ja arkeologinen muu kulttuuriperintökohde historiallisen ajan rökkiökohteeksi, 5 *Siuntio Broändagård Kolkärrsmalmen*) sekä neljä ei-suojeltavaa arkeologista kohdetta, jotka ovat statukseltaan mahdollisia muinaisjäännöksiä: kaksi historiallisen ajan torppaa, 1 *Kirkkonummi Sydöbacka*, ja 2 *Siuntio Holmens*, sekä kaksi historiallisen ajan kyläpaikkaa, 4 *Kirkkonummi Getberg* ja 6 *Kirkkonummi Abras*.

Inventoinnissa ei löytynyt uusia kiinteitä muinaisjäännöksiä tai suojeltaviksi katsottavia arkeologisia kohteita.

Kohteesta [3 Siuntio Pikkala Hovgård](#) ei saatu uutta tietoa maastossa eikä arkistosta joten se on kiinteä muinaisjäännös aiemmin tiedoin

Kohde [4 Kirkkonummi Getberg \(Gietbärgs\)](#) todettiin sijoitetun alkujaan väärään paikkaan. Vanha (1700 -1800 luku) tonttimaa sijaitsee etelämpänä kuin mitä se on rekisterissä on rajattu mahdollisena muinaisjäännöksenä. Aiemmalla aluerajauksella

on nuoria rakennusten jäännöksiä, ei vanhaan tonttimaahan liittyviä. Vanha tonttima ja siten muinaisjäännöskohde (mahdollinen) ei ulotu liittymäalueelle.

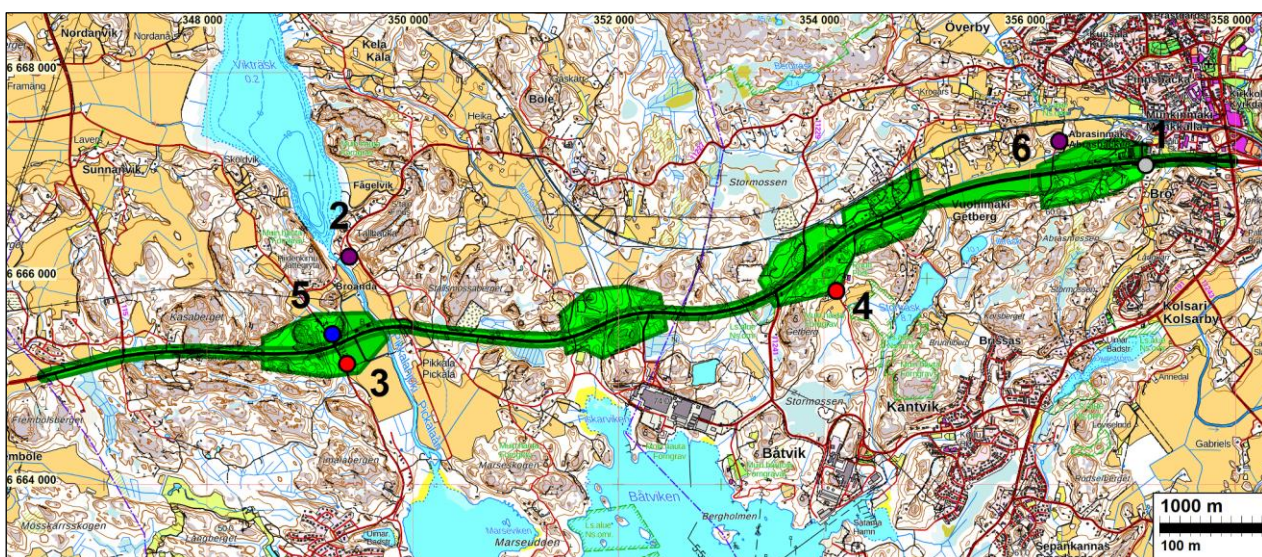
Kohteen [5 Siuntio Broändagård Kolkärsmalmen](#) vieressä havaittiin toinen röykkiö, joka laitettiin alakohteeksi. Rajausta muutettiin siten, että nyt löydetty röykkiö saa oman erillisen rajauksen. Röykkiöiden välissä ei havaittu mitään muinaisjäännöksen viittaavaa mutta ne ovat kuitenkin sen verran lähekkäin että erillinen kohde ei ole järkevä.

Kohde [1 Sydobacka](#) - 1796-kunkinkaankartalta karkeasti paikannettu epämääräinen merkintä - ehdotetaan poistettavaksi muinaisjäännösrekisteristä, koska kohteesta ei ole merkkejä muilla vanhoilla kartoilla eikä maastossa.

Kohteen [6 Kirkkonummi Abras](#) sijaintia ehdotetaan siirrettäväksi nykyisen Pedersin mäen kohdalle. Vanhojen karttojen perusteella Abrasin rustholli on sijainnut siellä.

Kohteen [2 Siuntio Holmens](#) sijaintia ehdotetaan siirrettäväksi pohjoiseen Vikträskin etelärannan tuntumaan. Molempien kohteiden (2 ja 6) uudet rajaukset perustuvat 1700-luvulla laadittuihin karttoihin. Niiden uudet sijainnit eivät ole hankealueella eikä niillä ole vaikutusta hankkeeseen.

Inventoinnin tuloksena tieparannusalueelta tunnetaan suojeltavina kohteina yksi kiinteä muinaisjäännös (3) ja yksi arkeologinen muu kulttuuriperintökohde (kohde 5).

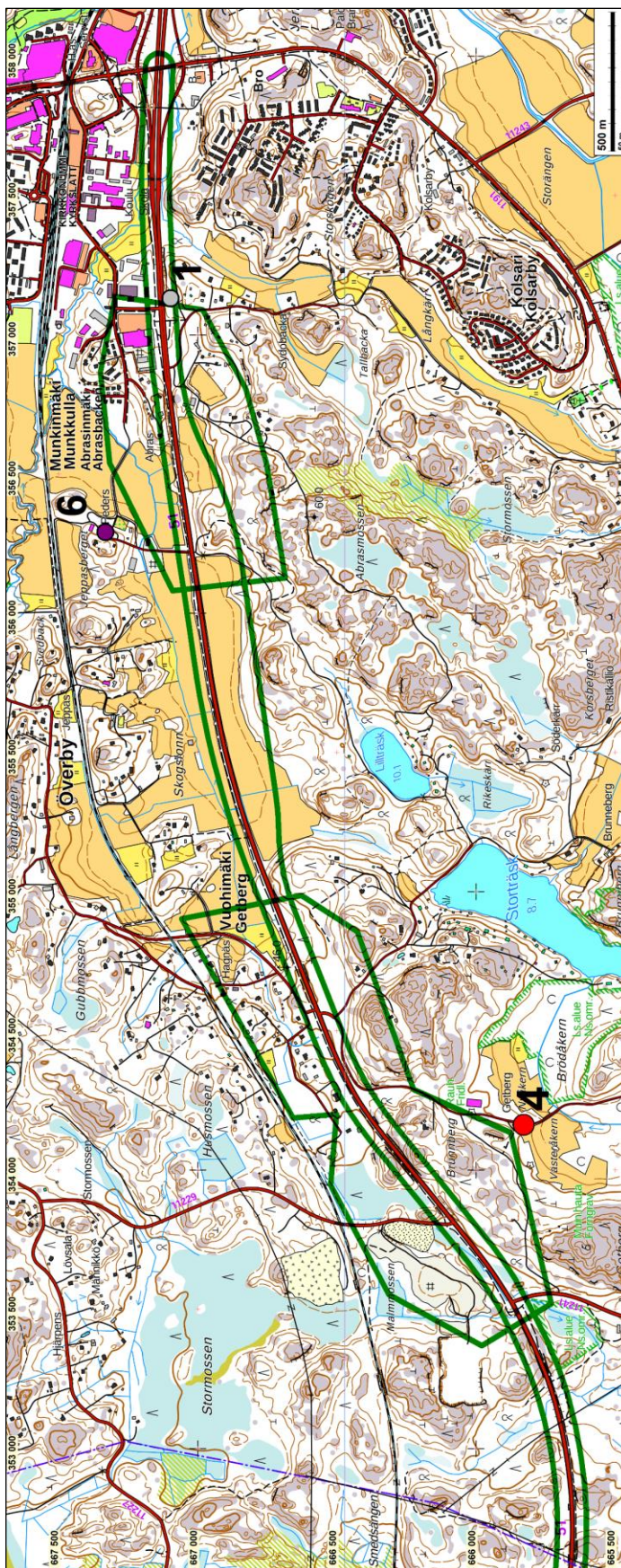
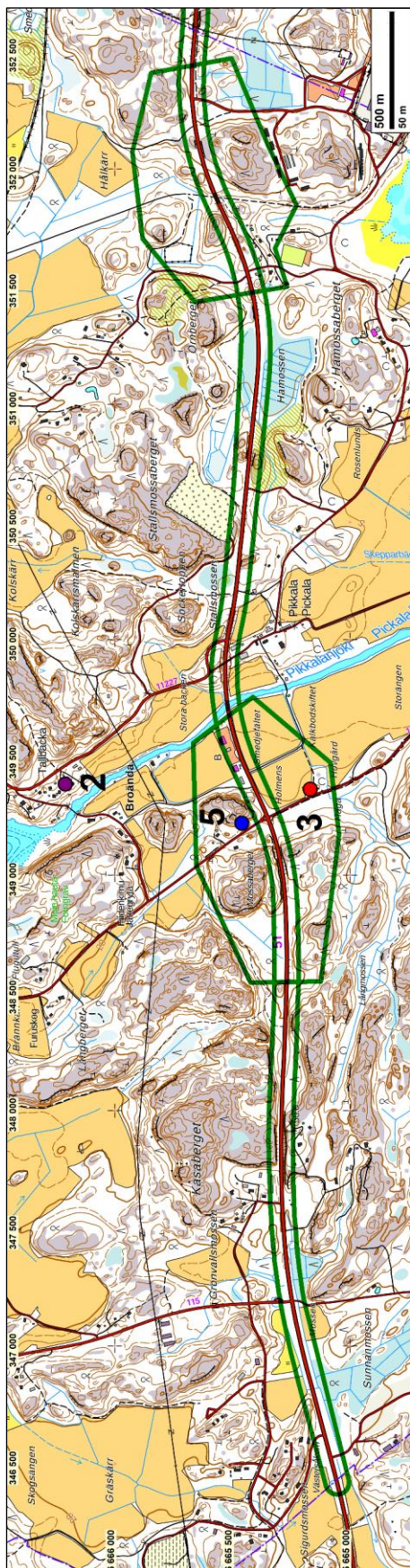
Liityntäalueet ja päätielinjan parannusalue vihreällä. Kohteet merkitty kartalle ympyröin, numerot ovat raportin kohdenumeroita. **Kaikki kohteet sijaitsivat alkujaan tutkimusalueella. Inventoinnissa todettiin, että kohteet 2, 4 ja 6 sijoittuvat alueen ulkopuolelle ja kohdetta 1 ei ole. Alueella ovat kohteet 5 ja 3**

Selityksiä:

Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta 11/2023, ellei toisin mainittu. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 12/2023. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia ja tallessa Mikroliitti Oy:n serverillä. Kuvat: Janne Soisalo ja Alexander Suvorov.

Yleiskartat

Tienparannusalue sekä liittymäalueet on rajattu kartoille tummavihreällä. Kohteiden merkkiympyröiden värit sekä numeroinnit kartoilla vastaavat kohdetaulukkoa. Ylempänä läntinen osuus, alempana itäinen.

Kohdeluettelo

Kaikki kohteet ovat historiallisia. Tieparannusalueelle sijoittuvat vain kohteet 3 ja 5. Muiden kohteiden sijainti ja koordinaatit on inventoinnissa muutettu.

	N	E	KUNTA	NIMI		LAJI	TUNNUS
KIINTEÄ MUINAISJÄÄNNÖS)							
3	6665169	349365	SIUNTIO	PIKKALA HOVGÅRD		kartano	1000003184
MUU KULTTUURIPERINTÖKOHDE							
5	6665460	349221	SIUNTIO	BROÄNDAGÅRD KOLKÄRRSMALMEN		röykkiö	755000007
MAHDOLLISET MUINAISJÄÄNNÖKSET							
2	6666211	349387	SIUNTIO	HOLMENS		torppa	1000035788
4	6665850	354160	KIRKKONUMMI	GETBERG (GIETBÄRGS)		kylänpaikka	1000019615
6	6667332	356291	KIRKKONUMMI	ABRAS		kylänpaikka	1000035932
POISTETTAVA KOHDE							
1	6667098	357131	KIRKKONUMMI	SYDOBACKA	:	torppa	1000035931

Inventointi

Kantatietä 51 suunnitellaan parannettavaksi välillä Siuntio Sunnanvik – Kirkkonummi Munkinmäki, mm. tietä leventämällä ja uusia liittymiä rakentamalla. Länsi-Uudenmaan museo totesi lausunnossaan (RBG/707/12.03.03.05/2023, 22.5.2023), että hankealueella tehdään arkeologinen inventointi. Uudenmaan ELY-keskus tilasi inventoinnin Mikrolitti Oy:ltä. Janne Soisalo ja Alexander Suworov ja osin Timo Jussila tekivät inventoinnin maastotyön 7.11. ja tarkistuksia (mm. valokuvauksia) 21.11.2023, työn kannalta hyvissä olosuhteissa, paitsi että loppukuusta alueella oli ohut lumihärmä, joka ei kuitenkaan havainnointia haitannut. Routaa ei ollut.

Inventoitu alue kattaa kt 51:n nykyisen linjauksen päätiekäytävän sekä 4 laajempaa liittymäaluetta. Tieparannusalue alkaa lännessä Siuntion Sunnanvikin ja Frembölen välistä, Västeråkernin pellon kohdilta. ja päättyy idässä Kirkkonummen Munkinmäkeen Länsiväylän ja Upinniementien risteykseen. Parannettavan tieosuuden pituus on n. 12 km. Liittymäalueet ovat pinta-alaltaan yhteensä n. 232 ha. Läntisin alue sijaitsee Mossabergetin ympäristössä, Pikkananjoen länsipuolella. Seuraava liittymäalue itään päin sijaitsee Fiskarvikenistä ja sähköasemasta pohjoiseen, Hålkarrin eteläpuolella. Siitä seuraava liittymäalue on alueista suurin, alkaen Getbergin kallion pohjoispuolelta ja päättyen Vuohimäen peltoalueen länsirajaan. Itäisin liittymäalue sijaitsee Abrasin ympäristössä.

Päätiekäytävä inventoitiin nykyisestä tiestä 50 m etäisyydelle sen molemmin puolin, eli 100 m leveänä käytävänä. Neljä liittymäaluetta inventoitiin koko niiden kattamalta alueelta.

Vesa Laulumaa on inventoinut Siuntion kuntaa vuonna 2014 ja Teemu Mökkönen on inventoinut Kirkkonummen alueella vuonna 2011. Yhdellä liittymäalueista sijaitsevaa Hovgårdin kartanon paikkaa on tutkittu koekaivauksella, jonka tulosten perusteella kohde on rajattu (Mikkola 2003). U. Moisanen ja S. Vanhatalo löysivät kohteen *Broända Kolkärsmalmen* vuonna 1996.

Tutkimusalueen korkeustaso vaihtelee 5–40 m mpy välillä. Pääosin tutkimusalue sijoittuu 10–20 m mpy korkeustasoille. Tutkimusalueen korkeimmat kohdat, kalliomäet, ovat paljastuneet Ancy-lusjärven nopean laskun aikaa 8100–7200 eKr. Itämeren Litorinamerivaiheen korkein taso n. 5500 eKr. on alueella n. 34 m tasolla. Kivikauden lopulla 1800 eKr. merenpinta on ollut n. 14 m mpy korkeudella. Korkeustasojen puolesta koko alueella voi sijaita rantasidonnaisia muinaisjäännöksiä

periaatteessa missä tahansa sopivilla paikoilla. Rautakautta ja historiallista aikaa voi alueella sijaita muinaisrantatasoista riippumatta.

Inventoidun alueen maat kuuluvat Sunnanvikin, Broändan, Pikkalan, Bölen, Båtvikin, Getbergin, Överbyn ja Munkkullan kylien maihin. Alueella - laajasti käsitettynä tieparannushankkeen ympäristössä - on ollut vanhaa historiallisen ajan asutusta ja muuta mahdollisesti muinaisjäännöksiä tuottavaa toimintaa keskiajalta lähtien.

Alueelle sijoittui ennen inventointia arkeologisia kohteina yksi kiinteä muinaisjäännös (kylänpaikka) yksi muu kulttuuriperintökohde (röykkiökohde) sekä neljä mahdollista muinaisjäännöstä (kyläntontteja ja torppia).

Valmisteluvaiheessa tarkastettiin inventoitua aluetta kuvaavia vanhoja karttoja. Kartoilta ei havaittu mitään ennestään tuntemattomia, tutkimusalueelle paikantuvia arkeologisesti mahdollisesti merkittäviä merkintöjä muutoin kuin yksi Getbergin ja Överbyn kylien välinen rajapiste. Paikalla ei havaittu rajamerkkiä.

Valmistelussa katsottiin Mml:n 5 p/m² lidaraineistosta laadittuja korkeusmalleja, joista etsittiin arkeologisesti mahdollisesti mielenkiintoisia ilmiöitä. Siinä ei nähty mitään arkeologisesti erityisen mielenkiintoista ja epämääräiset kuopanteet ja kasat osoittautuivat luontaisiksi tai nykyaikaisiksi kaivannoiksi.

Maastotyö

Maastotyössä tarkastettiin lähes kattavasti silmänvaraisesti liittymäalueet ja pistokokeina, muinaisjäännöksille sopiviksi arvioituja alueita 50 m etäisyydeltä valtatie molemmin puolin. Pidettiin myös silmällä olisiko alueella Porkkalan vuokra-ajan aikaisia varustuksien jäännöksiä. Ei ollut tunnetut kohteet tarkastettiin. Suuri osa alueesta on kalliota, joilta etsittiin mm. esihistoriallisia hautaröykkiöitä. Pellot olivat kasvillisuusspeitteisiä ja niitä tarkasteltiin reunamilta ja joissain valituin kohdin lapiolla pistoja tekemällä. Ylipäättään arkeologisesti erityisen potentiaalisilta vaikuttavia maastonkohtia ei pelloissa ollut. Satunnaisia koekuoppia kaivettiin paikoille, joissa epäiltiin voivan olla maanalainen muinaisjäännös (esim. kivikautinen asuinpaikka) kuten esimerkiksi parannusalueen itäpuolelle *Sydöbackan* ja *Abrasin* kohteiden muinaisjäännösrekisteriin merkittyjen sijaintien kohdille ja liepeille.

Inventoinnissa ei löydetty uusia kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita suojeltavia arkeologisia kohteita.

Lopputuloksena alueen ennestään tunnetuista kuudesta kohteesta vain kaksi sijoittuu alueelle. Alueella on siis nyt kaksi arkeologista suojelukohdetta (raportin kohteet 3 ja 5). Yksi kohde todettiin olemattomaksi (1) ja muiden todettiin sijaitsevan alueen ulkopuolella.

29.12.2023

Janne Soisalo, Alexander Suvorov, Timo Jussila
Mikroliitti Oy

Lähdeluettelo

- Alanen, T. ja Kepsu, S. 1989. Kuninkaan kartasto Suomesta 1776–1805. SKS.
- Fattenberg, H. 1780. Transport charta öfver Pickala, Hofgård, Broända, Fogelvik och Giäla ägor uti Nylands lähn, Raseborgs Östra härad och Siundo sochen (N:o 4).
- Fattenborg, H. 1761. Geometrisk Charta öfver Öfwerby Byens Ägor belägen uti Nyladns Lähn Rasborgs Östra Härad och Kyrkslätt Socken uprättad Åhr 1761.
- Harju & Tiilikainen, toim. 2009: Klerckerin Kuninkaallinen merikartasto 1791-1796. Atlasart.
- Kirkkonummen pitäjänkartta. 1841. Lehti 2032 08. Maanmittauslaitos.
- Laulumaa, V. 2014. Siuntion kunnan arkeologinen inventointi 24.9.–5.11.2014. Museovirasto.
- Mikkola, E. 2003. Siuntio, Pikkala, Hovgård koekaivaus. Museovirasto.
- Mökkönen, T. 2011. Kirkkonummen länsiosan arkeologinen inventointi - Esihistoriallisten, historiallisten ja Porkkalan vuokra-ajan (1944–1956) kohteiden arkeologinen inventointi 12.10.–25.10. 2011. Museovirasto.
- Peruskartta. 1961. 2032 05. Maanmittauslaitos.
- Rosberg, J. 1845. Karta öfver Getberg hemmans Ägor I Kyrkslätt Socken Raseborgs Östra Härad och Nylands Län. Maanmittauslaitos.
- Senaatinkartasto 1872. Karttalehdet VI 27, V26 ja V27 ja VI 29.
- Siuntion pitäjänkartta. 1842. 2032 05. Maanmittauslaitos.
- Topografinen kartta 1:20000, 2032 05. Kartoitus 1933. Maanmittauslaitos.

Kiinteä muinaisjäännös

3 SIUNTIO PIKKALA HOVGÅRD

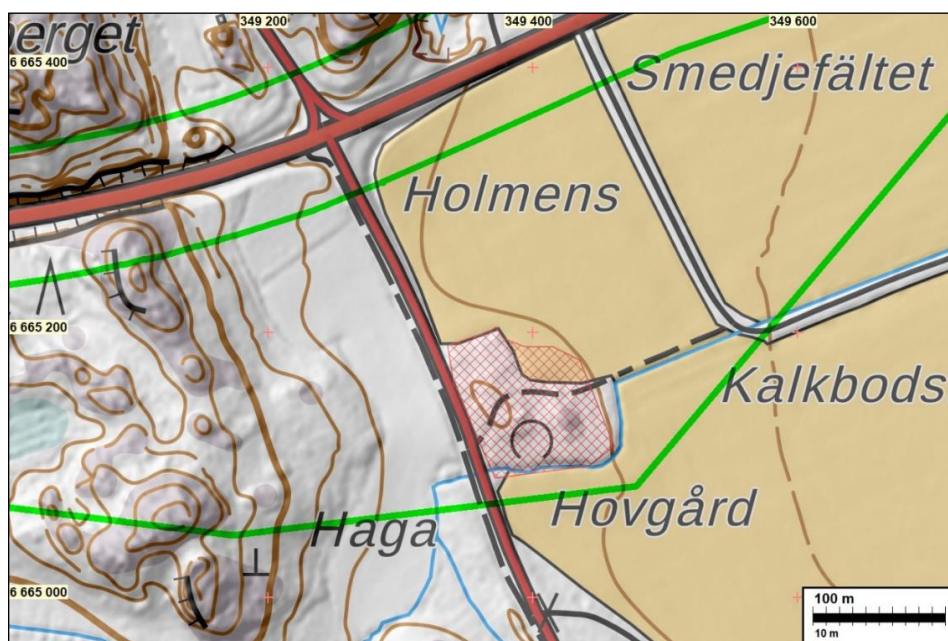
- Mjtunnus: 1000003194
- Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
- Ajoitus: historiallinen
- Laji: asuinpaikka: kartanot
- Koordin: N 6665169 E 349365
- Tutkijat: Jansson ja Mikkola 2002 tarkastus, Jansson & Mikkola 2003, Katiskoski, Mikkola & Niukkanen 2003 tarkastus, Rosendahl 2003 inventointi, Laulumaa 2014 inventointi, Soisalo ja Suvorov 2023
- Huomiot: **Muinaisjäännösrekisteri:** Kohde sijaitsee metsäsaarekkeella n. 450 m Pikkalanjoesta länteen ja n. 250 m tie no 51:stä etelään. Pinnanmuodostukseltaan saareke on suhteellisen säännöllinen n. 100 m halkaisijaltaan oleva kumpare, jonka

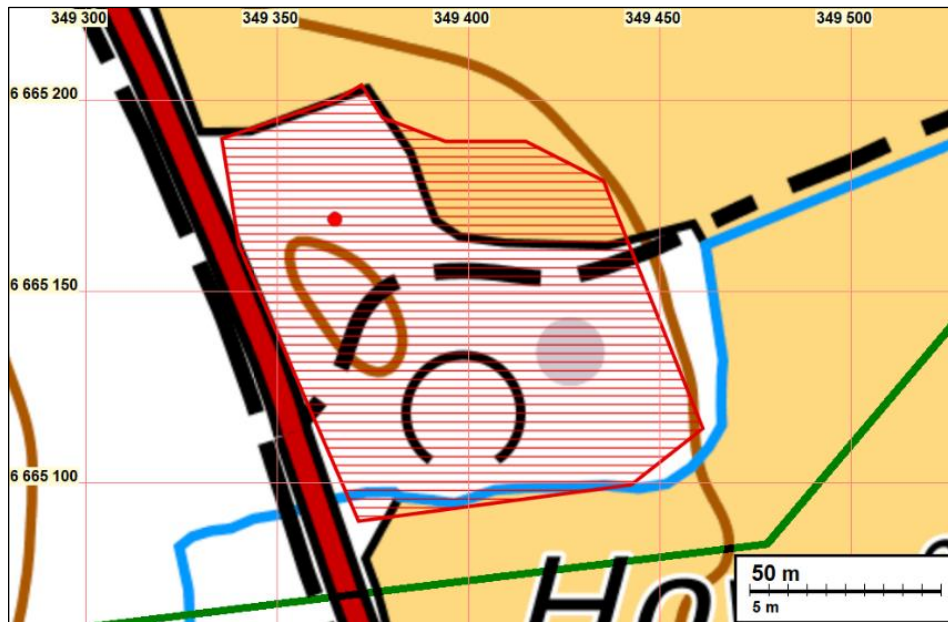
pohjoispuolisko on hieman korkeampi kuin eteläinen. Kasvillisuudeltaan saareke on pääasiassa lehtimetsää, aluskasvillisuus on niittymäistä heinää ja pensaikkoa. Paikoin näkyvissä on myös kalliopaljastumia. Saarekkeen korkeimman kohdan eteläreunasta itään on rakennettu kivinen rakennelma, joka paikallisten mukaan on sittemmin puretun ladon ramppi. Lisäksi alueelle on tiettävästi venäläisten toimesta kaivettu useita kuoppia ja kasattu kiviä.

Vanhin säilynyt maininta Hovgårdista on vuodelta 1547. Jakob Teit mainitsee tilan entisenä kartanona vuoden 1556 lähteissä. Tuolloin tila oli lampuotien viljelyksessä. Hovgårdissa on siis ollut keskiaikainen kartano, joka on viimeistään 1550-luvulla jätetty lampuotien viljeltäväksi.

Aluetta on tutkittu pintapoiminnalla, koepistoin ja koekuopin. Tutkimusten valossa vaikuttaa siltä, että saarekkeen korkeimmalla kohdalla on ollut historiallisen ajan asuinpaikka, jonka rajat ovat suhteellisen selkeät. Ajoittavat löydöt ovat uudelta ajalta, mutta saarekkeen pohjoisosassa esiintyvä palanut savi saattaa indikoida myös keskiaikaista toimintaa. Myöhemmät aktiviteetit, erityisesti Porkkalan vuokraajan 1944–1956, maansiirtotyöt ovat muokanneet koko saarekettä.

Soisalo 2023: Kohde on aikaisempien kuvauksien mukaisessa kunnossa. Kartano sijaitsee Bröändan kylän mailla. V. 1780 isojakokartalla paikalle on merkitty kylätontille kaksi rakennusta (*Hofgård*), joiden itäpuolella on peltoa Pikkalanjoelle saakka. Kohteesta ei maastossa saatu uutta tietoa. Sen rajaus vaikuttaa hyvältä sekä vanhan kartan, että paikan topografian osalta.

Kartoilla on muinaisjäännösrajaus punaisella viivakuviolla ja päätielinja / liittymäalue rajattu vihreällä.

Hovgårdin alue taustalla metsäsaarekkeessa kuvattuna länteen

Muinaisjäännösaluetta kuvattuna pohjoiseen

Muu kulttuuriperintökohde

5 SIUNTIO BROÄNDAGÅRD KOLSKÄRRSMALMEN

Mjtunnus: 755000007
 Status: muu kulttuuriperintökohde (s)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: kivirakenteet: rökkiöt

Koordin: N 6665460 E 349221

Tutkijat: Moisanen & Vanhatalo 1996 tarkastus, Laulumaa 2014 inventointi, Soisalo ja Su-
 vorov inventointi 2023

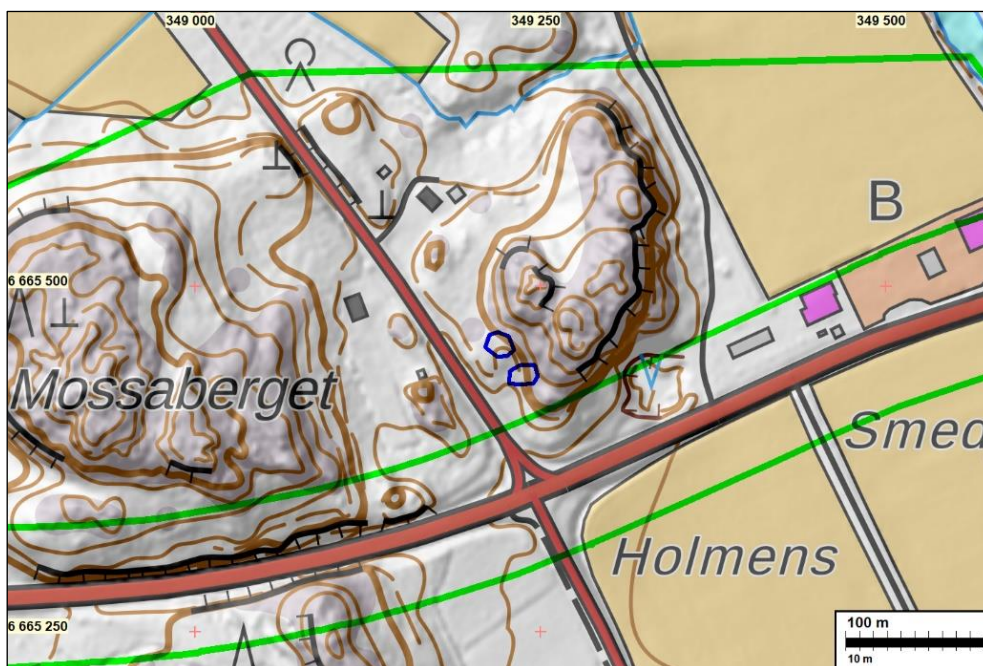
Huomiot: **Muinaisjäännösrekisteri:** Jukka Moisanen ja Simo Vanhatalo kartoittivat pieniä ki-
 viröykkiöitä vuonna 1996. Röykkiöitä löytyi yhdeksän kappaletta noin neliökilometrin
 kokoiselta alueelta. Broändan ja Kolskärrsmalmenin alueilta Pikkalan alueelta. Vuo-
 den 2014 kohde tarkastettiin, mutta kaikkia rökkiöitä ei enää löytynyt, vaan niitä
 havaittiin kuusi kappaletta. Kohde jaettiin kolmeen erilliseen muinaisjäännökseen
 hahmottamisen helpottamiseksi. Vanhalla nimellä säilyi rökkiö Broändan puolella.
 Kolskärrsmalmenille erotettiin kaksi uutta kohdetta Kolskärrmalmen 1 (2 rökkiötä)
 ja 2 (3 rökkiötä)

Broända-Kolskärrsmalmen sijaitsee Rannikkotien ja Läntisen Kuninkaantien koillis-
 puolella, kalliojyrkänteen alapuolella. Tiheäähkössä sekametsässä on huonosti erot-
 tuva, lähes kasvillisuuden peittämä, kivikasa, jonka halkaisija on noin metri. Vastaa-
 via, enemmän tai vähemmän huolellisesti koottuja, rökkiöitä on Siuntion alueella
 useita. Todennäköisimmin kyse on historiallisella ajalla tientekoa varten kasatuista
 mukulakivistä tai Porkkalan vuokra-ajan aikana kerätyistä kivistä. Pikkalan alueella
 on säilyneitä mukulakiviteitä kartanon alueella ja myös Broändassa.

Soisalo 2023: Kohde on Muinaisjäännösrekisterissä kuvatussa kunnossa. Aikai-
 semmin tunnetusta rökkiöstä noin 28 m eteläkaakkoon on toinen suurempi rökkiö.
 Se on muodoltaan pyöreähkö ja halkaisijaltaan noin 4 m. Korkeutta sillä on noin 30
 cm. Röykkiö on kasattu halkaisijaltaan noin 30 cm läpimittaisista luonnonkivistä. Se
 sijaitsee jyrkän kalliorinteen juurella sekametsässä. Röykkiö erottuu maastossa hel-
 posti eikä sen päällä ole juurikaan aluskasvillisuutta.

Uusi rökkiö, länteen ja pohjoiseen

Röykkiöt sinisellä. Pohjoisempänä tunnettu röykkiö ja eteläisempänä uutena havaittu röykkiö. Liittymä-alue ja päätielinja vihreällä.

Mahdolliset muinaisjäännökset

Nämä eivät sijoitu tutkimusalueelle.

2 SIUNTIO HOLMENS

Mjtunnus: 1000035788
 Status: mahdollinen muinaisjäännös
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: torpat

Koordin: N 6666211 E 349387 (koordinaatti muutettu, aiemmin N 6665419 E 349279)

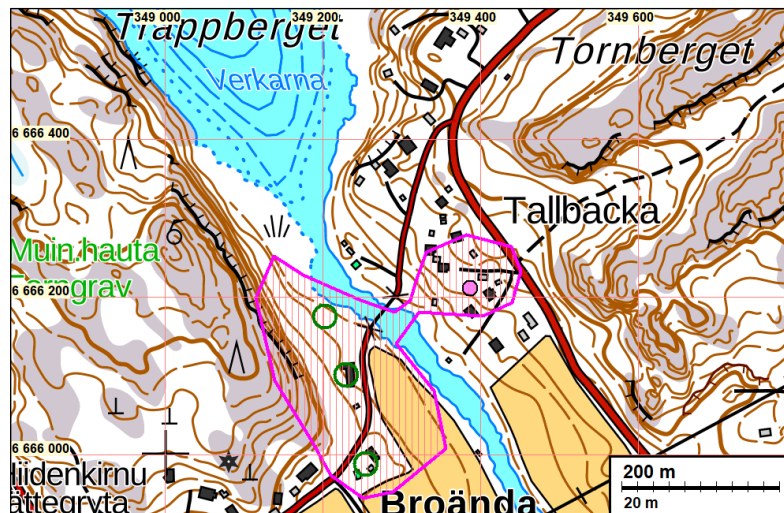
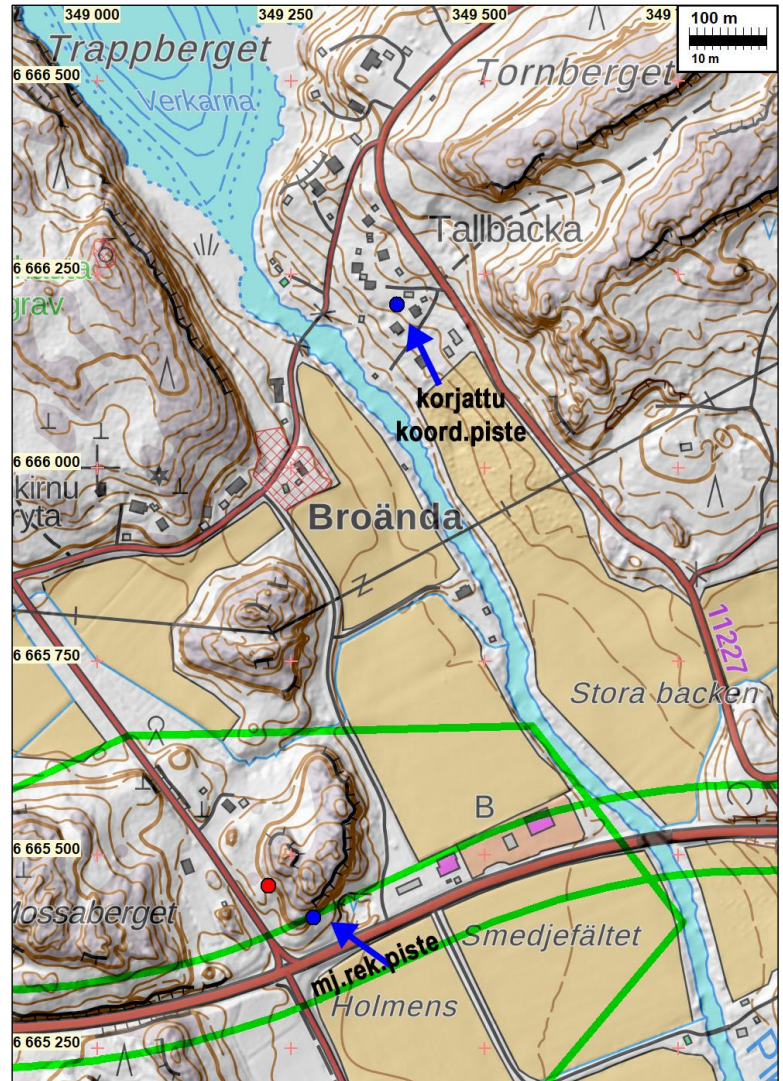
Tutkijat: Ermala 2019, Soisalo ja Suvorov 2023

Huomiot: **Muinaisjäännösrekisteri:** Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa ja sitä ei ole rajattu. Museokartan piste on viitteellinen. Lähde: Kuninkaankartasto.

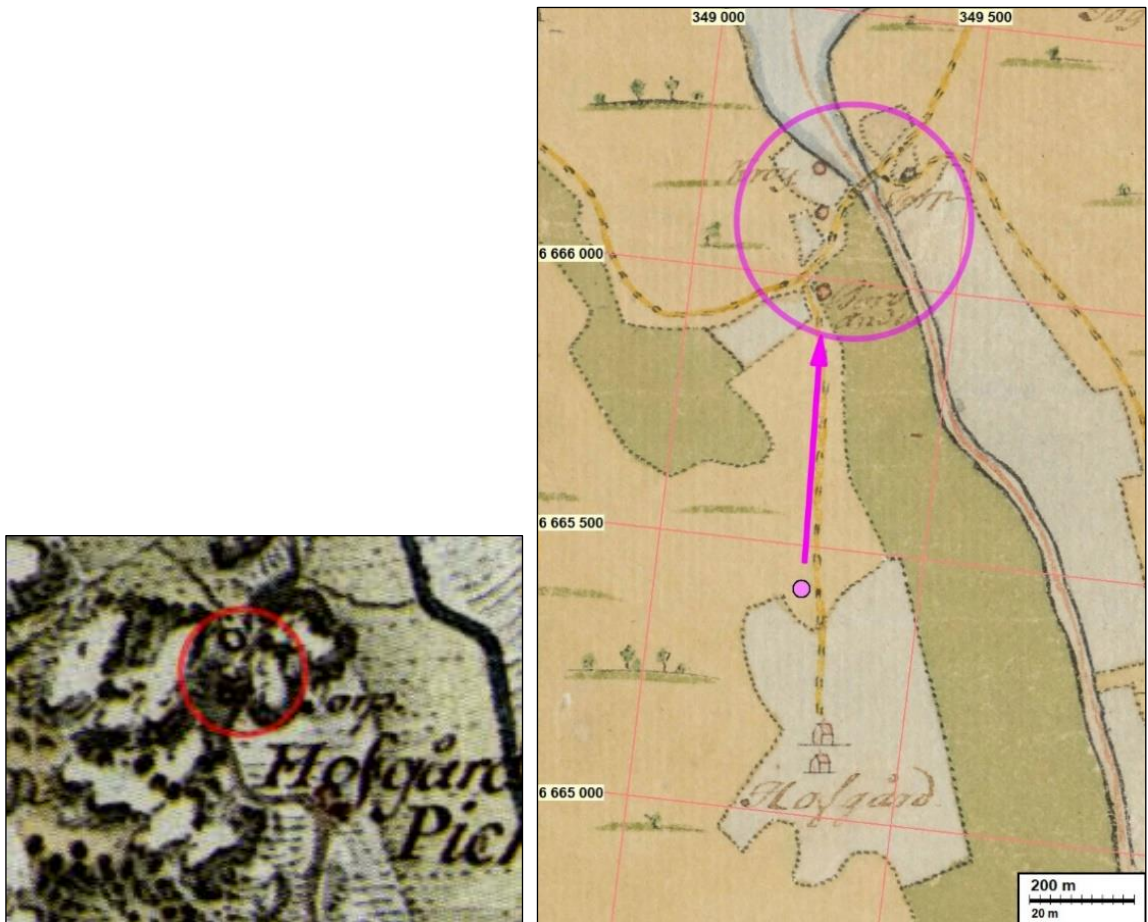
Soisalo 2023: Maastossa Muinaisjäännösrekisteriin merkityn pisteen kohdalla on jyrkkä ja kivinen rinne, jossa ei ollut mitään. Vuonna 1780 laaditulla kartalla kohdalle ei ole merkitty mitään. Sen sijaan samalla kartalla torppia on merkitty pohjoiseen Vikträskin eteläpuolelle Pikkalanjoen varteen, peltosaarekkeiden pohjoispuolelle ja Läntisen kuninkaansillan molemmiin puolin. Torpat sijaitsivat Pikkalan ja Broändan kylänrajojen kummallakin puolella. Kuninkaankartaston (1776–1805) merkintöjen aiempi tulkinta on ollut virheellinen. Muinaisjäännösrekisterin pisteen kohdalla ja lähellä ei missään vanhassa kartassa ole merkitty mitään rakennukseen tai asuinpaikkaan viittaavaa..

Torppien oikealla sijainnilla ei käyty, sillä se on inventoidun liittymäalueen ulkopuolella. Ehdotamme kohteen siirtämistä Vikträskin eteläpuolelle ja ehdotamme sille mahdollisen muinaisjäännöksen statusta. Rajaus perustuu vuonna 1780 laadittuun karttaan.

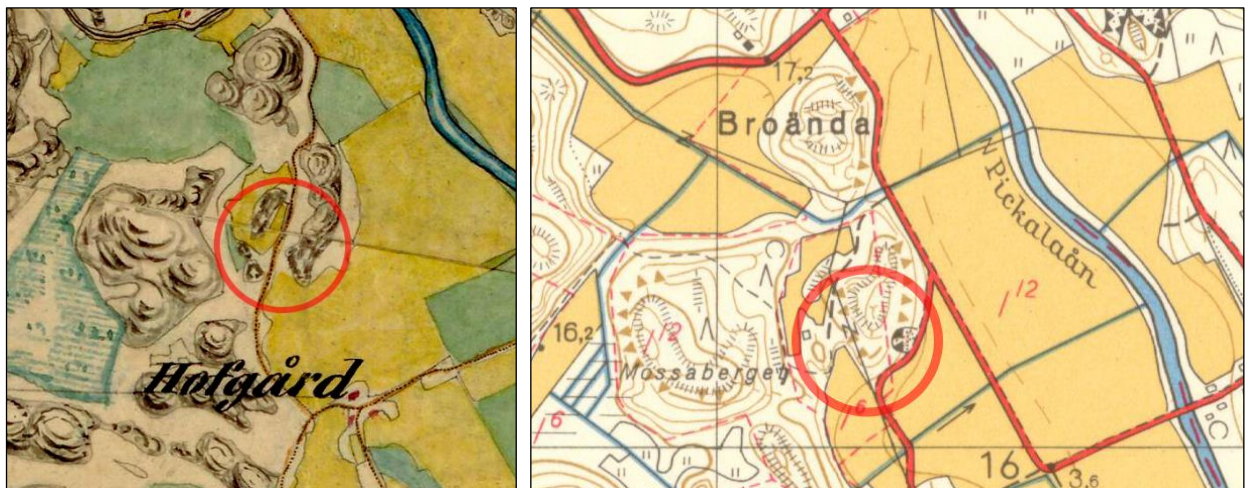
Päätielinjaukset ja liittymäalue vihreällä. Mahdollisen muinaisjäännöksen *Holmens* muinaisjäännösrekisterissä ilmoitettu koordinaattipiste sinipunaisella ympyrällä, nuolen osoittamassa kohdassa kartan alareunassa. Sen korjattu koordinaattipiste niin ikään sinisellä ympyrällä, Tallbackan ja Broändan välissä, alkuperäisestä koordinaattipisteestä pohjoiseen. Muu kulttuuriperintökohde *Broändagård Kolkärrsmalmen* punaisella pisteellä.

Mahdollisen muinaisjäännöksen ehdotettu uusi raja, joka on paikannettu vanhoilta kartoilta. Sijaintipiste on otettu vuonna 1780 laaditulla kartalla näkyvän itäisemmän torpan kohdalta. Vihreällä muiden torppien sijainnit.

Vasemmalla ote vuosina 1776–1805 laaditusta Kuninkaankartaston lehdestä 22, jossa muinaisjäännösrekisterin piste sijoittuisi punaisen ympyrän sisälle. Oikealla ote vuonna 1780 laaditusta kartasta (*Transport charta öfver Pickala, Hofgård, Broända, Fogelvik och Giäsa ägor*), jossa kohteen Muinaisjäännösrekisteriin merkityn pisteen sijainti sinipunaisella. Todellinen sijainti on hyvin paljon pohjoisempana, ympyröidyllä alueella.

Vasemmalla: ote vuonna 1842 laaditusta pitäjänkartasta, jossa punaisen ympyrän sisällä Muinaisjäännösrekisteriin merkitty kohteen piste. Kohdalla ei ole mitään viitteitä torpasta. Oikealla: ote v. 1961 peruskartasta, jossa Muinaisjäännösrekisteriin merkitty piste punaisen ympyrän sisällä.

4 KIRKKONUMMI GETBERG (GIETBÄRGS)

Mjtunnus:	1000019615	
Status:	mahdollinen muinaisjäännös	
Ajoitus:	historiallinen	
Laji:	asuinpaikka: kylänpaikat	
Koordin:	N 6665850 E 354160	(koordinaatti muutettu)
Tutkijat:	Mökkönen, T. inventointi 2011, Soisalo ja Suvorov inventointi 2023	
Huomiot:	Inventoinnissa 2023 todettiin, että kohde ei sijaitse tieparannus- tai liittymäalueella.	

Muinaisjäännösrekisteri: aiempi koordinaatti N 6665879 E 354123
Helsingin yliopiston arkeologian oppiaineen kylätietokannan perusteella kylässä on ollut 1560-luvulla kaksi taloa. Kuninkaan kartastossa (1776–1805) kylä esiintyy nimellä Gietbärgrs.

Kohde sijaitsee Brunnberg-nimisen kallioalueen eteläreunalla, niemekkeessä jonka keskellä on korkea avokallio ja reunoilla hiekkaisempaa maata. Niemen eteläkärjessä on vanha maalaistalo, ja itäreunalla kivisen navetan raunioituneet perustukset.

Talon pihapiiriä lukuun ottamatta kylänpaikka on luonnontilassa. Paikalla ei havaittu maanpäälle näkyviä muinaisjäännöksiä luokiteltavia rakenteita. Paikalle tehtiin muutama löydötön koepisto. Kylänpaikkaa reunustavat pellot olivat heinällä, joten sieltäkään ei saatu mahdollisuutta löytöjen etsimiseen.

Vaikka kohteesta ei saatu suoria havaintoja muinaisjäännöksestä, kohteen topografian perusteella historiallisen kylätontin sijoittuminen nykyisen tilan paikalle on ilmeinen ja kohteen rajaaminen helppoa. Kohteen vanha rakennuskanta ja vallitseva maankäyttö antaa syyn olettaa, että kohteessa on säilyneenä vanhoja kulttuurikerroksia ja rakenteita.

Jussila 2023:

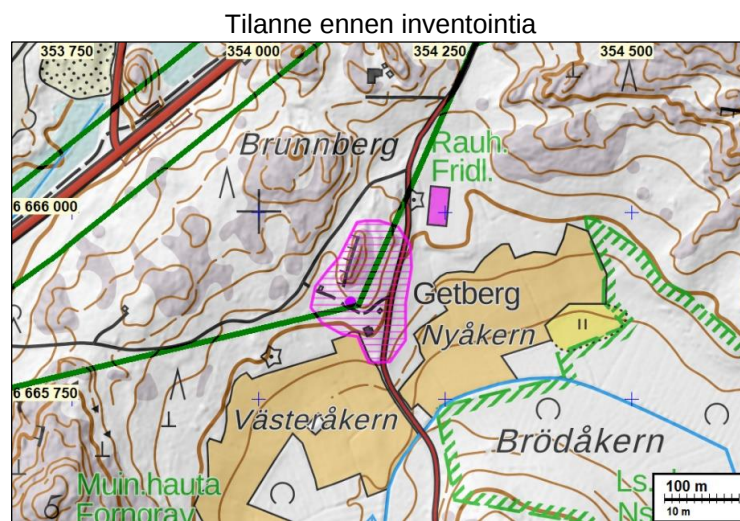
Vuoden 1845 Getbergin isojakokartan mukainen tonttimaa sijoittuu liittymäalueen ulkopuolelle ja pääosin mahdollisen muinaisjäännöksen oletetun rajauksen eteläpuolelle. Getbergin yhden talon kylän talonpaikka - talo - on merkitty v. 1760 Överbryn kartalle. Talo on merkitty sen pohjoispuolella olevasta rajapisteestä (Ruitens-ten) 360 ruotsin kyynärää eli 330 m noin etelään. Rajakivi on sama ja saman niminen 1845 kartalla ja kohdalla on 1961 peruskartalla kylien välinen rajapiste. 1760 kartan talo sijoittuu täsmälleen 1845 tonttimaan keskelle. On siten perusteltua olettaa, että talo on sijainnut aina samoilla kohdilla.

Myöhemmin (1900 luvulla) talonpaikka on sijoittunut aivan vanhan tonttimaan pohjoisosaan ja yksi rakennus tontin keskiosaan. Tonttimaan pohjoispuolella, avokalliomäen itäpuolella on 1845 kartalla ja myöhemmillä kartoilla ja ilmakuvissa useita ulkorakennuksia. Nämä ovat hävinneet ja raunioituneet parenteesista alkaen ja viimeiset rakennukset purettu tällä vuosituhannella. Jäljellä on mökki ja talo. Tonttimaan pohjoispuolella on lukuisia rakennuksen pohjia ja perustuksia, jotka voidaan paikantaa vanhoilta kartoilta ja ilmakuvilta. Tonttimaan pohjoispuolisella alueella, minne mahdollisen muinaisjäännöksen raja on alun perin piirretty on siis vain

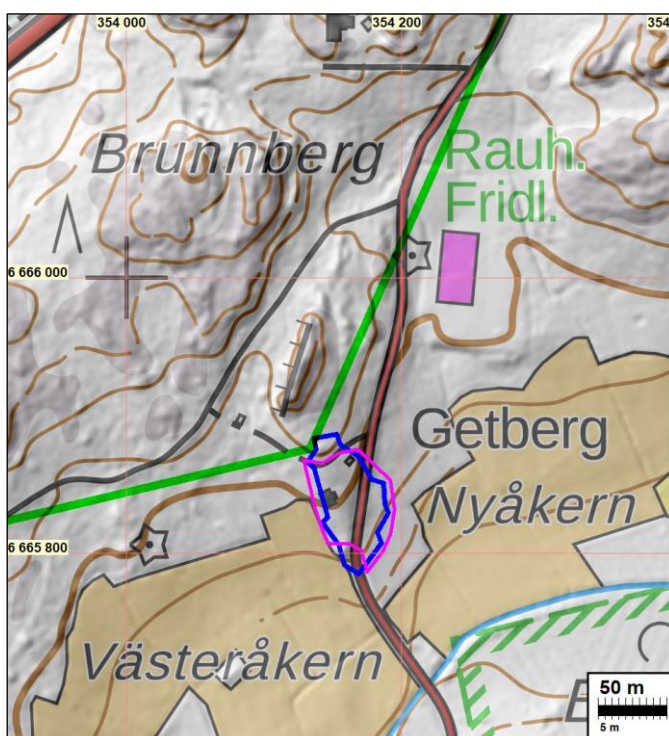
nykyajan rakennusten jäännöksiä ja avokalliota ja kaikin puolin sekoitettua maastoa. Siellä ei ole muinaisjäännöstä.

Vanhan tonttimaan alueella on nykyajan asumisen jäljiltä sekoittunutta maastoa, mutta periaatteessa siellä voisi jossain kolkassa ehkä olla säilyneenä tunnistettavia ja ehkä ehjiäkin merkkejä alueen vanhasta asutuksesta. ”Kerrostumia” maaseudun historiallisen ajan talonpaikoilla harvoin jos koskaan on, mutta erillinen vanhaa perua oleva ja myöhempään toimintaan sekoittumaton kulttuurikerros tai rakenne voi jossain olla. Sitä asiaa ei nyt tutkittu koska tonttimaa sijoittuu tutkimusalueen ulkopuolelle. Tutkimusalueen puolella ei ole merkkejä alueen vanhasta asutuksesta – se todettiin maastossa.

Vanhan tonttimaan aluetta voi edelleen pitää mahdollisena muinaisjäännöksenä.

Kohde on aiemmin rajattu mahdollisena muinaisjäännöksenä (sinipunainen viivarasteri) vanhan tonttimaan pohjoispuolelle. Liittymäalueen eteläraja vihreällä

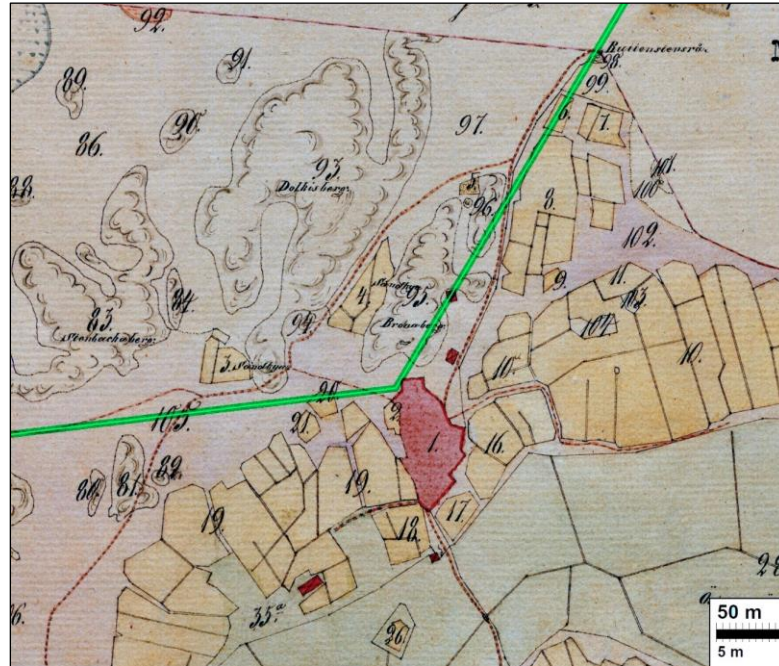

Vanha tonttimaa (1845) sinisellä ja raja-
aus mahdolliselle muinaisjäännökselle
sinipunaisella. Liittymäalueen eteläraja
vihreällä

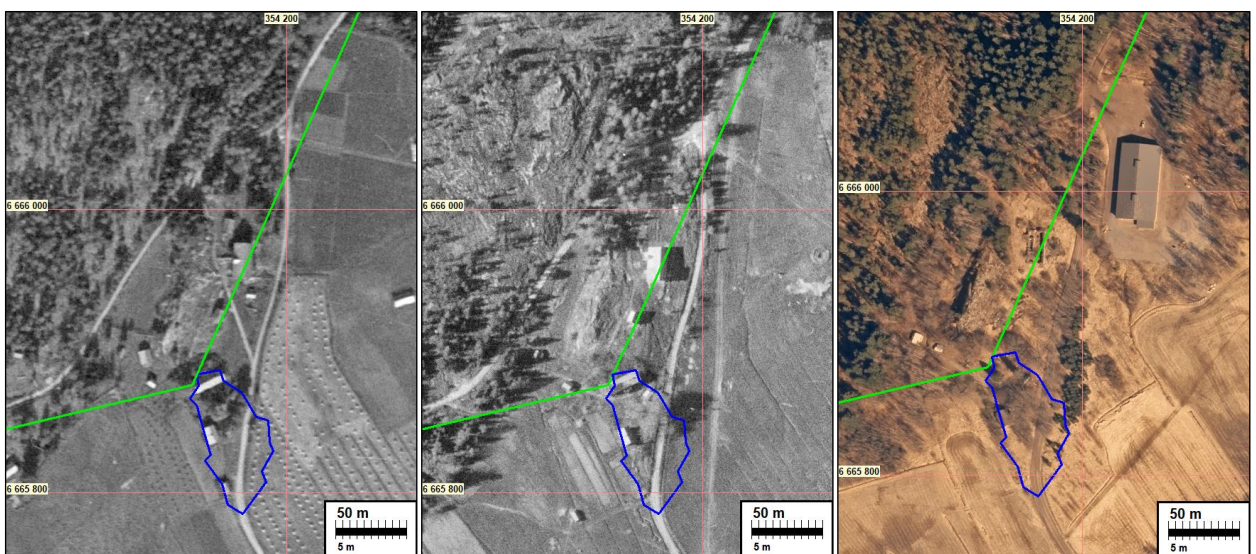
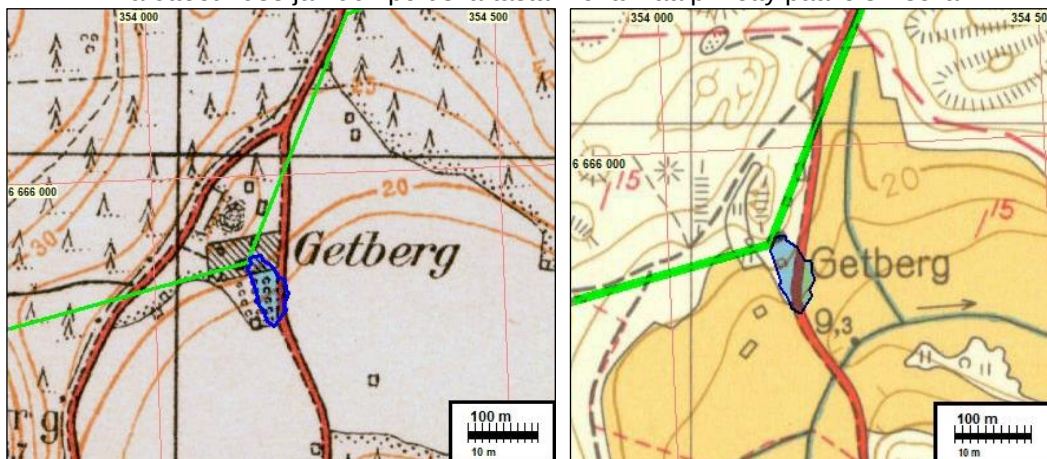
Alla ote 1760 Överbyn kartasta, siinä
aliosassa Getbergin talo. Mittajana ei
ole otteessa alkuperäisessä kohdassa.

Alla ote 1845 kartasta

Alla otteet 1933 ja 1961 peruskartasta. Tonttimaa piirretty päälle sinisellä

Ilmakuvat 1944, 1956, 2018 joista käy hyvin ilmi alueen sotien jälkeinen maankäyttö. Päälle piirretty vanha tonttimaa sinisellä ja tutkimusalueen raja vihreällä. Tonttimaan alueella maankäyttö on ollut "vakaata" sama koko ajan. Sen pohjoispuolella on eri aikaista rakennusta.

6 KIRKKONUMMI ABRAS

Mjtunnus: 1000035932
 Status: mahdollinen muinaisjäännös
 Ajoitus: historiallinen: 1700-luku
 Laji: asuinpaikka: kyläpaikat

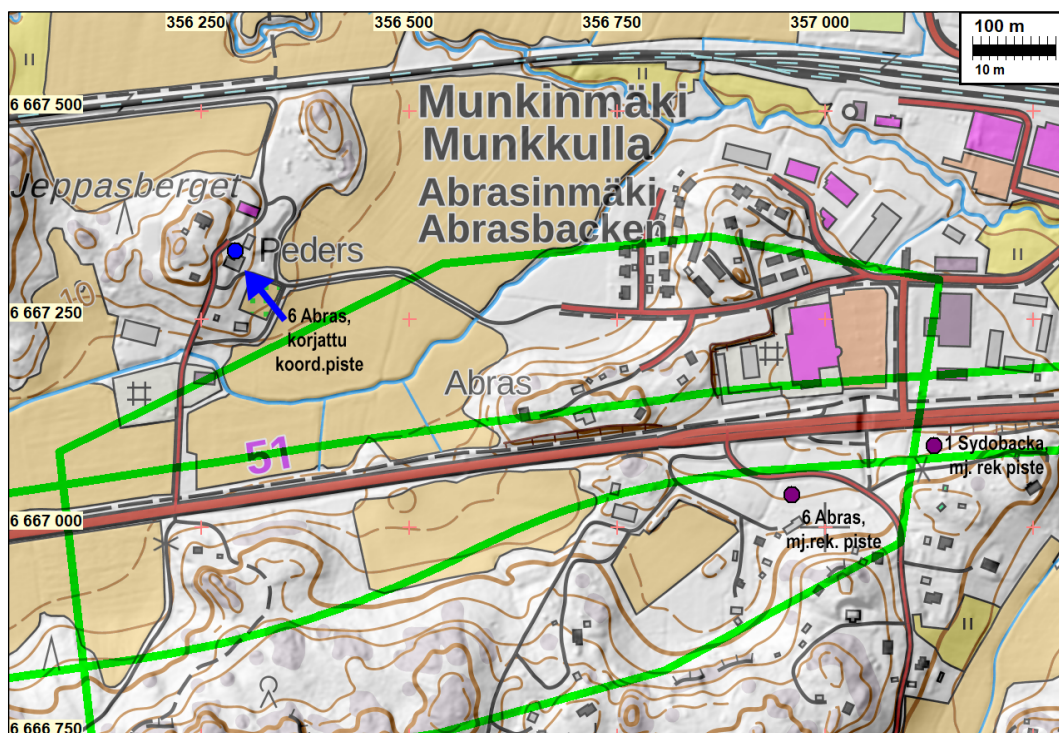
Koordin: N 6667039 E 356960 **N 6667332 E 356291**
 (uusi sijainti paikannettu vuonna 1761 laaditulta isojakokartalta)

Tutkijat: Ermala, T. 2019 arkistotutkimus, Soisalo ja Suvorov 2023

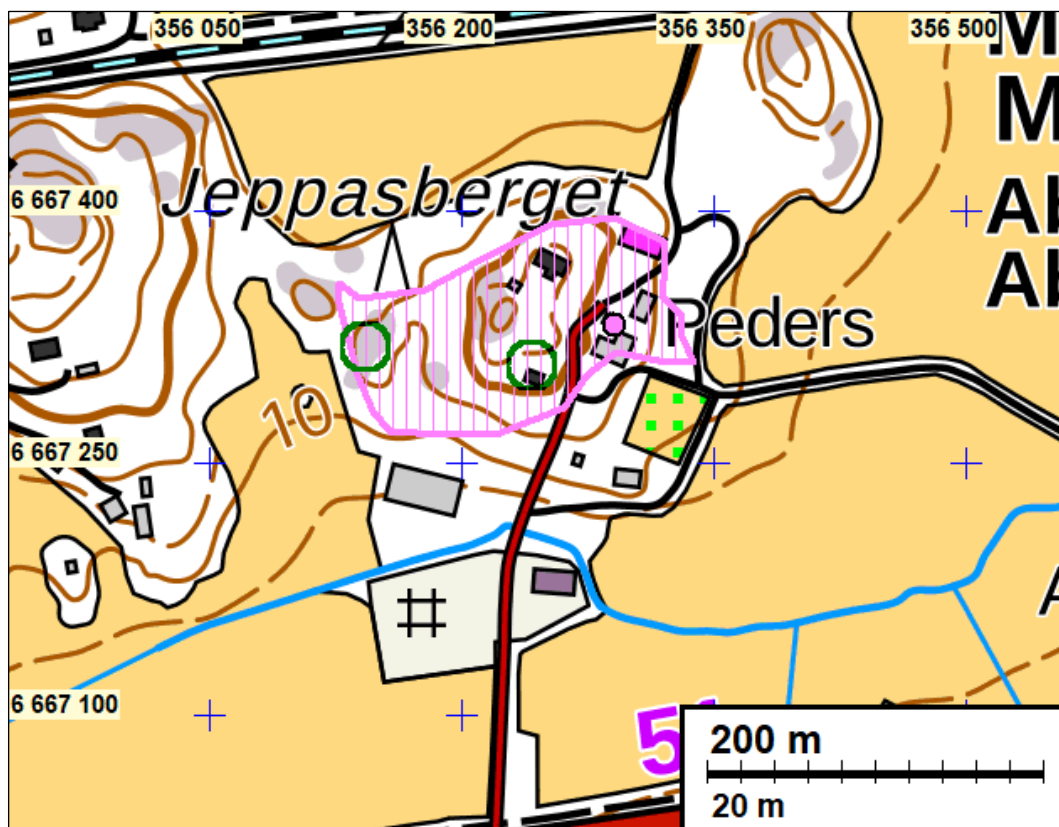
Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa ja sitä ei ole rajattu. Museokartan piste on viitteellinen. (Kuninkaankartasto).

Suvorov 2023: Kuninkaankartastoon paikalle on merkitty kaksi pistettä, joista ei ole varmuutta, ovatko ne rakennuksia vai puita. Muissa kartoissa, kuten v. 1761 laaditulla geometrisella ja vuonna 1841 laaditulla pitäjänkartalla paikalla on vain niittyä. Talot eivät todennäköisesti ole paikalla koskaan sijainneet. Lähin asutuskeskus paikantuu nykyisen Pedersin alueelle, jossa myös Abrasin rustholli on sijainnut Kuninkaankartaston mukaan. Todennäköisesti tämä mahdollinen muinaisjäännös on paikannettu sieltä. Rustholli kuuluu Överbyn kylän maihin.

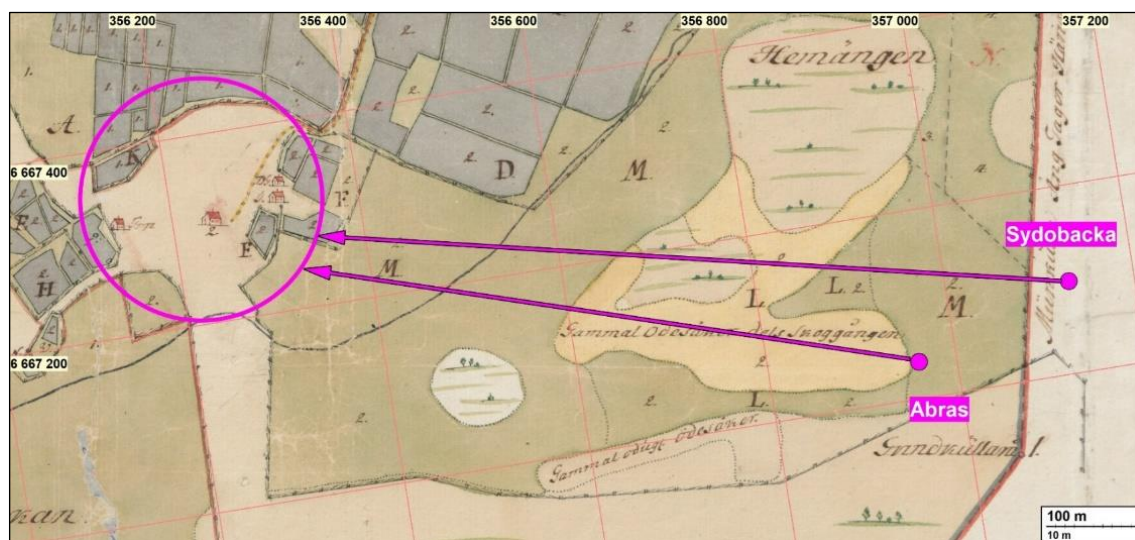
Maastotyössä todettiin, että muinaisjäännösrekisteriin ilmoitetun pisteen kohdalla on teitä ja tasoitettua pihaa. Paikalla ei havaittu mitään torppiin viittaavaa. Ehdotamme, että kohteen sijaintia siirretään nykyisen Pedersin alueelle, jossa Abrasin rustholli on vanhojen karttojen mukaan sijainnut. Ehdotettu rajausta perustuu v. 1761 karttaan.

Uudet tielinjaukset ja liittymäalue vihreällä. Kohteiden 1 Sydobacka ja 6 Abras Muinaisjäännösrekisterissä ilmoitetut koordinaattipisteet sinipunaisilla ympyröillä kartan itäreunassa. Kohteen 6 Abras korjattu koordinaattipiste kartan luoteisreunassa, Pedersin alueella, sinisen nuolen osoittamassa kohdassa.

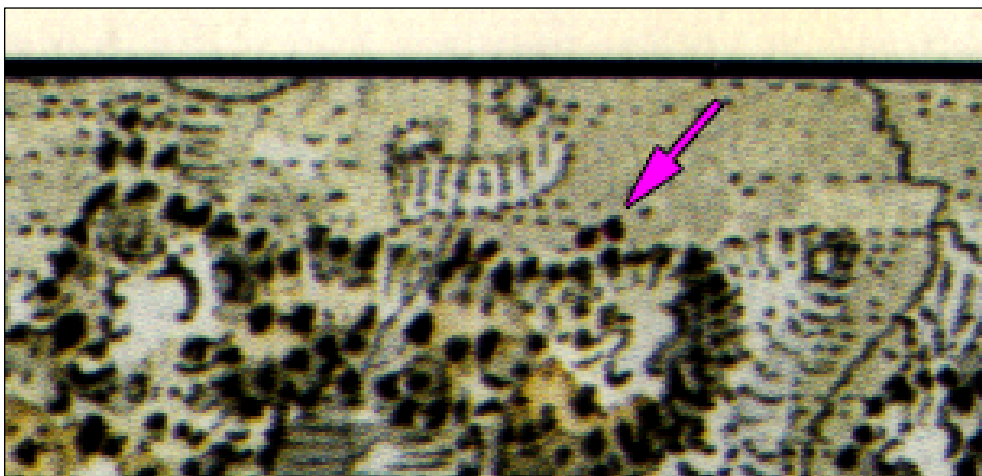
Kohteelle ehdotettu rajausta sinipunaisella. Rajausta paikannettu vuonna 1761 laaditun isojakokartan avulla. Mahdollisen muinaisjäännöksen piste on suunnilleen isojakokartan kyläkeskittymän keskeltä. Vihreällä muiden torppien sijainnit.

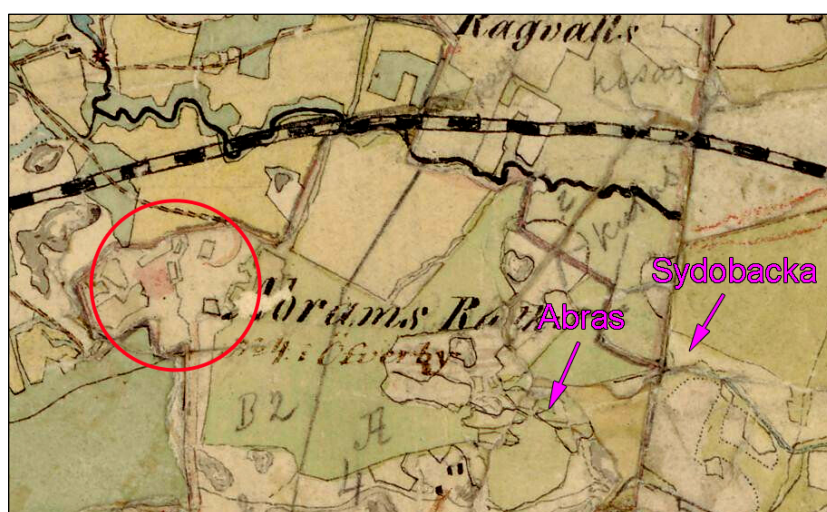
Ote vuonna 1761 laaditusta Överbyn kylän kartasta. Kohteiden Sydöbacka ja Abräs sijainti Muinaisjäännösrekisterin mukaan sinipunaisella pisteellä. Todellinen sijainti on todennäköisesti n. 600–700 m länteen sinipunaisen ympyrän sisällä, nykyisen Pedersin alueella. Muualla alueella ei ole merkitty torppia.

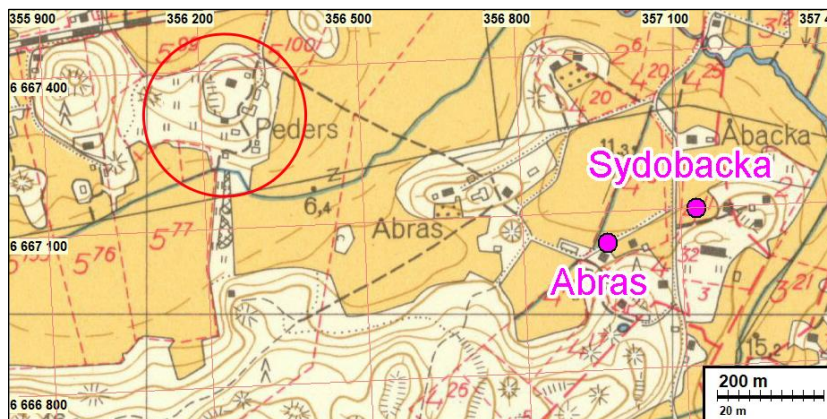
Abrasin rusthollin sijainti vuonna 1796–1805 laaditulla Kuninkaankartalla.

Ote vuonna 1796–1805 laaditusta Kuninkaankartan lehdestä 22, jossa on mahdollisesti merkitty taloja. Näitä ei kuitenkaan näy missään muussa kartassa, joten todennäköisemmin ne voisivat olla puita.

Sydobackan ja Abrasin sijainti Muinaisjäännösrekisterin mukaan sinipunaisilla nuolilla vuonna 1841 laaditulla pitäjänkartalla. Todellinen sijainti on punaisen ympyrän sisällä.

Kohteiden Abras ja Sydobacka sijainti Muinaisjäännösrekisterissä sinipunaisilla pisteillä. Todellinen sijainti punaisen ympyrän sisällä.

Poistettava kohde

1 KIRKKONUMMI SYDOBACKA

Mjtunnus: 1000035931
 Status: **ehdotetaan poistettavaksi muinaisjäännösrekisteristä**
 Ajoitus: historiallinen: 1700-luku
 Laji: asuinpaikka: torppa

Koordin: N 6667098 E 357131

Tutkijat: Ermala 2019, Soisalo ja Suvorov 2023

Huomiot: Aiemmin: mahdollinen muinaisjäännös

Muinaisjäännösrekisteri: Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa ja sitä ei ole rajattu. Museokartan piste on viitteellinen. (Kuninkaankartasto).

Suvorov 2023: Muinaisjäännösrekisterin pisteen kohdalla missään kartassa ei ole merkitty torppia tai muitakaan rakennuksia. Kuninkaankartasto on hyvin viitteellinen lähde. Lehdessä 22 paikalla on kaksi epämääräistä merkintää, jotka voivat olla rakennuksia tai puita. Näitä ei esiinny v. 1761 laaditulla geometrisellä kartalla eikä vuonna 1841 laaditulla pitäjänkartalla. Peruskartalla Sydobacka paikantuu peltoon. Pitkäaikaisimmat rakennukset alueella ovat Abrasin rusthollin ympärillä, Överbyn kylän mailla. Paikan nimi on nykyään Peders. Paikalla on torppia vuonna 1761 laaditulla kartalla, ja on todennäköisempää, että asutus on keskittynyt sinne. Joka tapauksessa vanhojen karttojen perusteella alueella ei ole näitä vanhempia torppia muualla.

Maastotarkastuksessa alueella ei nähty mitään torppaan viittaavaa. Paikka on alavalla savisella rinteellä, joka laskee nykyistä valtatieä kohti. Alue on ollut aikaisemmin vanhaa peltoa, joka myös ilmeni kohdalle kaivetuista kuopista, joissa oli paksua sekoittunutta multakerrosta. Ehdotamme kohteen poistamista muinaisjäännösrekisteristä, koska vanhoissa kartoissa ei ole viitteitä siitä, että torppa on koskaan ollut olemassa.

Liite raporttiin: KIRKKONUMMI JA SIUNTIO, Kantatie 51 parantamisalueen (välillä Sunanvik–Munkinmäki) arkeologinen inventointi 2023

Maastossa katsotut (tarkastetut) alueet

Sinisellä on merkitty ne alueet mitkä voi tulkita katsotuksi eli tarkastetuksi (riippuen termin määritelmästä – termillä ei ole yleistä eikä standardoitua määritystä, joten ”tarkastettu alue” käsite on subjektiivinen). Käytännössä koko alue tuli katsotuksi silmänvaraisesti tavalla tai toisella – tarkemmin ja suuripiirteisemmin. Karttaa on siis tulkittava suuripiirteisesti. Sitä ei voi tulkita niin, että kaikki tarkastetuksi merkittyjen alueiden jäännökset on havaittu. Kartta on tehty museoviranomaisten vaatimuksesta, heidän hallinnolliseen käyttöönsä, muuta tarkoitusta sillä ei ole.

Koko alue on tarkastettu myös laserkeilausaineiston, maastokarttojen ja ilmakuvien avulla.

